

9. OBČANSKÁ VÝCHOVA

Název vyuč. předmětu: Občanská výchova (OV)
 Vzdělávací oblast: Člověk a společnost
 Vzdělávací obor: Občanská výchova
 Ročník: 6, 7, 8, 9

ročník	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	6. r.	7. r.	8. r.	9. r.
MČD+ DČD ¹	-	-	-	-	-	1	1	1	1

1.1 Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení

Vychází ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství, která je povinnou součástí oblasti Člověk a společnost. Navazuje na poznatky o společnosti získané na 1. stupni ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, jejíž podněty dále rozvíjí, rozšiřuje a prohlubuje. Zahrnuje aplikované poznatky těch společenskovedních oborů, pro které není na základní škole vymezen zvláštní vyučovací předmět. Jde zejména o aplikované poznatky z psychologie, sociologie, politikologie, práva, ekonomie, teorie mezinárodních vztahů a etiky.

Je uspořádána do tematických okruhů, témata se navzájem doplňují, prolínají, vytváří promyšlený systém, jsou zprostředkovávána ve vzájemných vazbách a souvislostech v 6. – 9. ročníku.

Nabízí žákům co nejširší orientaci v klíčových oblastech lidského života, jde o výběr aplikovaných poznatků, které jsou podstatné pro lidský život, hlavní roli zde hraje formování sociální a občanské gramotnosti žáků – jejich připravenost rozvíjet uspokojivé mezilidské vztahy, aktivně vstupovat do rozhodovacích procesů a podílet se na životě společnosti, ve kterém žijí.

Žáci formují a rozvíjejí svůj občanský profil, orientují se ve významných okolnostech společenského života, formují své vnitřní postoje k důležitým oblastem lidského života, formují vědomí odpovědnosti za vlastní život.

Časová dotace předmětu

Časová dotace předmětu Občanská výchova je od 6. do 9. ročníku vždy 1 vyučovací hodina týdně. Předmět se realizuje v kmenové třídě, v knihovně, v učebně PC, v mimoškolních prostorech - komunitní centrum, městská knihovna, městský úřad ad.

Zařazení tematických okruhů

Do předmětu jsou zařazeny tyto tematické okruhy: Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Člověk, stát a hospodářství, Člověk, stát a právo, Mezinárodní vztahy, globální svět.

¹ MČD = minimální časová dotace, DČD = disponibilní časová dotace. V tabulce je zpracovaná MČD dle RVP ZV a posílení o DČD.
 ZŠ Uhlířské Janovice, okres Kutná Hora © 2022

Organizační formy a metody

Formy: Frontální výuka, skupinové vyučování, kooperativní výuka, výuka podporovaná PC

Metody a techniky: diskuse, výklad, práce s textem, reprodukce textu, samostatná práce, kooperace a kompetice, testy, simulační metody, projekty, využití PC k vyhledávání a třídění informací, práci s PC programy, besedy, exkurze, aktivity osobnostní sociální výchovy ad.

1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Vyučující využije všech forem a metod práce k tomu, aby žák dosáhl požadovaných kompetencí.

Kompetence k učení

Učitel pomáhá žákům nalézt vhodné způsoby a metody pro efektivní učení. Rozvíjí u žáků dovednost propojovat získané poznatky do širších celků, nalézat souvislosti mezi tématy v rámci předmětu i mezi předměty. Volí takové způsoby hodnocení, kterých se účastní i žáci, hodnotí získané poznatky, třídí je a vyvozují z nich závěry pro další činnost. Učitel vede žáky k ověřování výsledků, kontrole nejen na konci činnosti, ale i v jejím průběhu, nabízí a využívá metody, při kterých žáci objevují, řeší a činí závěry sami. Upřednostňuje při zadávání úkolů takové metody a techniky, které umožňují volbu různých postupů, nabízejí více možností řešení.

Kompetence k řešení problémů

Učitel pomáhá žákům přistupovat k řešení problému tvořivě, rozvíjí jejich kreativitu výběrem problémových úloh, které umožňují více způsobů řešení. Vede žáky k osvojení si dovednosti vyhledávat vhodné informace, třídít je, zpracovávat a využívat při řešení daného úkolu. Rozvíjí vhodnými metodami dovednost kriticky přemýšlet, obhajovat svá řešení, rozhodnutí, dovednost ustoupit od svého názoru, tolerovat názor druhého. Seznamuje žáky s nejrůznějšími problémy současnosti, vyžaduje tvorbu vlastních návrhů řešení, využívá metody otevřených otázek, poskytuje vhodné pomůcky.

Kompetence komunikativní

Rozvíjí komunikační dovednosti žáků – dovednost formulovat a vyjadřovat myšlenky a názory na společenské dění. Učí žáky dovednostem přesné, otevřené, tvořivé, pozitivní komunikace. Poskytuje žákům možnost využívat ke komunikaci vhodných technologií, osvojit si postupy při užívání informačních a komunikačních prostředků, tvořivě je využívat jako nástroj poznání. Projevuje zájem o náměty, názory, zkušenosti žáka. Vede žáky k souvislému kultivovanému projevu. Vytváří dostatek příležitostí pro komunikaci mezi žáky, mezi žáky a dospělými.

Kompetence sociální a personální

Učitel rozvíjí individuální a sociální kooperativní dovednosti. Vede žáky k pochopení významu týmové práce formou prožitku. Vytváří příležitosti k upevnování dobrých vztahů mezi žáky. Umožňuje žákům hodnotit svou práci i práci ostatních. Využívá takových způsobů hodnocení, které žákům umožňují vnímat vlastní pokrok. Nabízí činnosti, aktivity pro rozvoj sebedůvěry, vlastního sebepojetí.

Kompetence občanské

Učitel rozšiřuje vědomosti, znalosti o morálních zákonech a normách, rozvíjí dovednosti dodržovat je, přijímat základní principy zákonů a společenských norem. Učí žáky zodpovědnosti za vlastní chování a nést důsledky svého chování. Rozvíjí dovednost respektovat názory ostatních a optimálním způsobem prosazovat své. Pomáhá volbou vhodných metod formovat volní a charakterové rysy žáků. Seznamuje žáky s našimi kulturními tradicemi, historickým a národním dědictvím, rozvíjí potřebu ochraňovat je. Vyžaduje dodržování pravidel slušného chování, školního řádu, základních norem společnosti. Vede žáky k prezentaci jejich myšlenek, názorů, postojů.

Kompetence pracovní

Rozvíjí dovednost efektivně organizovat vlastní práci, práci skupiny. Pomáhá nalézat způsoby, jak využívat pracovních dovedností, vědomostí získaných ve škole i mimo ni pro další rozvoj. Žáci jsou vedeni ke zvyšování efektivity při organizování vlastní práce, práce skupiny. Je pomocníkem, průvodcem během činností, dává prostor pro samostatné organizování práce jedinců i skupiny, pro samostatnou činnost jedinců i skupiny. Vede žáky ke správnému a bezpečnému způsobu používání techniky a vybavení při činnostech.

Kompetence digitální

Učitel vede žáky k práci s digitálními technologiemi, pomáhá jim s orientací v digitálním prostředí a ke kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií.

1.3 Průřezová témata¹

Do vyučovacího předmětu jsou začleněny následující tematické okruhy průřezových témat. Realizují se formou samostatné nebo skupinové práce, formou projektů. Prostřednictvím činnosti žáka, pomocí her, cvičení, řešení reálných a modelových situací, diskusí, dramatizací.

Výchova demokratického občana

VDO1: **Občanská společnost a škola:** demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole, způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě. Žákovská samospráva.

VDO2: **Občan, občanská společnost a stát:** občan jako odpovědný člen společnosti – jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku, Listina základních práv a svobod – práva a povinnosti občana, úloha občana v demokratické společnosti, základní principy a hodnoty demokratického politického systému – právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost, principy soužití s minoritami – vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů.

VDO3: **Formy participace občanů v politickém životě:** volební systémy a demokratické volby a politika – parlamentní, krajské a komunální volby, obec jako základní jednotka samosprávy státu, společenské organizace a hnutí.

VDO4: **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování:** demokracie jako protiva diktatury a anarchie, principy demokracie, základní hodnoty fungování demokracie – spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka, význam ústavy jako základního zákona země, demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

(VDO1, VDO2, VDO3, VDO4)

Osobnostní a sociální výchova

OSV1: **Rozvoj schopností poznávání** – rozvoj schopností poznávání

OSV2: **Sebezpoznaní, sebepojetí** - moje tělo, moje psychika, co o sobě vím a co ne. Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, oje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí.

OSV3: **Seberegulace a sebeorganizace** - cvičení sebekontroly, sebeovládání, organizace volného času, plánování studia a učení, stanovování osobních cílů a jejich dosahování.

OSV4: **Psychohygienu** – dobrý vztah k sobě samému, dovednosti zvládání stresových situací.

OSV5: **Kreativita** – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity.

¹ Do tematických okruhů PT jsou průběžně zařazeny činnosti a náměty, které vychází ze základní nabídky, která je uvedena v textu RVP ZV a které jsou uzpůsobeny probíranému tématu a celkovému klimatu dané třídy.

OSV6: **Poznávání lidí** – vzájemné poznávání ve skupině, třídě. Rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.

OSV7: **Mezilidské vztahy** – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina (třída), tvorba pravidel třídy. Empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc. Chování podporující dobré vztahy.

OSV8: **Komunikace** – řeč těla, řeč zvuků a slov, předmětů a prostředí, skutků. Cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání, dovednosti pro verbální i neverbální sdělování, komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.). Efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresí a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace.

OSV9: **Kooperace a kompetice** – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny).

OSV10: **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti** – problémy v mezilidských vztazích. Dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí.

OSV11: **Hodnoty, postoje a praktická etika** – analýza vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí, dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne. Vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, respektování atd.

(OSV1, OSV2, OSV3, OSV 5, OSV6, OSV7, OSV8, OSV9, OSV10, OSV11)

Multikulturní výchova

MUV1: **Kulturní diference** - jedinečnost člověka, individuální zvláštnosti člověka, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik, sociokulturní rozdíly.

MUV2: **Lidské vztahy** - společné žití a spolupráce lidí, tolerantní vztahy bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost. Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování), předsudky, stereotypy, důležitost integrace jedince v rodinných vztazích, význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti, lidská solidarita. Uplatňování principu slušného chování (základní morální normy).

MUV3: **Etnický původ** – rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost, postavení národnostních menšin, základní informace o různých etnických skupinách žijících v české společnosti. Projevy rasové nesnášenlivosti.

MUV4: **Multikulturalita** - vstřícný postoj k odlišnostem. Multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti.

MUV5: **Princip sociálního smíru a solidarita** – odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám, nekonfliktní život v multikulturní společnosti. Otázka lidských práv, základní dokumenty.

(MUV1, MUV2, MUV 3, MUV 4, MUV5)

Globální výchova

GV1: **Evropa a svět nás zajímá** - zvyky a tradice národů Evropy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa.

GV2: **Objevujeme Evropu a svět** - naše vlast a Evropa, státní a evropské symboly, Den Evropy

GV3: **Jsme Evropané** - Evropská integrace, instituce EU, mezinárodní organizace, Evropský parlament. Klíčové mezníky evropské historie, čtyři svobody a jejich dopad na život jedince.

(GV1, GV2, GV3)

Mediální výchova

MED1: **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení**: kritický přístup k reklamě, chápání podstaty mediálního sdělení, vyhledávání a třídění informací.

(MED1)

Environmentální výchova

EV3: **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** - ochrana přírody a kulturních památek, odpady a hospodaření s odpady

EV4: **Vztah člověka k prostředí** – Příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci. Aktuální (lokální) ekologický problém, náš životní styl. Nerovnoměrnost života na Zemi. (EV3, EV4)

Organizační formy a metody, techniky PT

Shodné s organizačními formami a metodami, technikami uvedenými v organizačním vymezení vyučovacího předmětu.

1.4 Mezipředmětové souvislosti**Český jazyk a literární výchova**

Komunikace v různých situacích, různé typy sdělení, reklama, zprávy, jazyková kulturnost, literární výchova – pověsti, legendy.

Dějepis

Historie národa, vznik a vývoj našeho státu, tradice, přírodní a kulturní památky, umělecké slohy, naši prezidenti, víra a náboženství, lidská práva v jednotlivých historických epochách.

Informatika

Hledání, další zpracování a efektivní využití informací, využívání různých informačních zdrojů.

Pracovní výchova

Tematický okruh Svět práce - Volba povolání (8. – 9. ročník)

1.5 Způsob hodnocení žáků

Hodnocení žáka je zpracováno v samostatném dokumentu, který je součástí Školního řádu, viz. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. Podklady pro hodnocení za pololetí: nejméně 6 známek za pololetí (při dlouhodobé absenci rozhoduje o jejich počtu vyučující). Sebehodnocení žáka (do sešitu nebo do portfolia dle zadání). Žák je seznámen s kritérii hodnocení.

1.6 Formy a metody výuky

Výuka probíhá v kmenové třídě, v knihovně, využívá se dostupných výukových programů, multimediálních zařízení a různých organizačních forem a metod práce. Některá témata jsou realizována formou projektů. Dalším způsobem jak naplnit cíle předmětu jsou návštěva knihovny, práce s knihou, časopisy, příručkami, encyklopediemi a texty na internetu. Přednášky a exkurze. Prostřednictvím činnosti žáka, pomocí her, cvičení, řešení reálných a modelových situací, diskusí.

1.7 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

6. ročník

očekávané výstupy – 6. ročník	učivo – 6. ročník	PT
<p>žák: Vyjmenuje hlavní svátky a významné dny v naší společnosti. Zdůvodní, proč slavíme různé státní, rodinné a společenské svátky. Vyjmenuje a charakterizuje některé kulturní tradice v naší zemi, vysvětlí, proč jsou pro nás významné.</p>	<p>ŽIVOT V ČASE Čas svátků (též aktuálně během roku zařazení) MUV 1 Kulturní diference - poznávání vlastního kulturního zakotvení MUV 2 Lidské vztahy - vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur) GV 1 Evropa a svět nás zajímá - zvyky a tradice národů Evropy RVP <i>Naše vlast – významné dny, státní svátky</i> <i>Kulturní život – kulturní tradice, hodnoty, rozmanitost kulturních projevů</i></p>	<p>MUV 1 MUV 2 GV 1</p>
<p><i>VO-9-4-06 část: objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – manželství</i> <i>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</i></p> <p>Žák: Vysvětlí význam domova Objasní pojem rodina, její význam, Orientuje se v základních příbuzenských vztazích (přiřadí) Objasní pojmy užší a širší rodina, náhradní výchova, adopce, adopce na dálku, pěstounská péče Sestaví rodokmen své rodiny, vytvoří erb rodiny Vyjmenuje některé zvyky a rituály v rodině Vysvětlí pojem konflikt, vyjmenuje možné příčiny vzniku a způsoby řešení, posoudí důležitost pravidel soužití a komunikace</p>	<p>ŽIVOT V RODINĚ Rodina má mnoho členů</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodina • Rodokmen <p>Rodina má mnoho podob</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podoby rodiny • Užší a širší rodina • Náhradní výchova <p>Rodina má své zvyklosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodinný řád • Zvyky a rituály v rodině • Svatba • Manželství • Registrované partnerství <p>I rodina se někdy neshodne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konflikt a jeho řešení • Vzájemná komunikace <p>OSV 7 Mezilidské vztahy - péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - problémy v mezilidských vztazích MUV 2 Lidské vztahy - důležitost integrace jedince v rodinných vztazích, význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti RVP</p>	<p>OSV 7 OSV 10 MUV 2 Prevence</p>

očekávané výstupy – 6. ročník	učivo – 6. ročník	PT
	<p><i>Vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace, konflikty v mezilidských vztazích</i></p> <p><i>Zásady lidského soužití – pravidla chování</i></p>	
<p>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje základní pravidla společenského života a posoudí důležitost jejich dodržování - objasní význam pravidel pro soužití v menších skupinách (např. třída), navrhne pravidla třídy, dodržuje je <p>VO-9-4-05 část: posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem lidská práva a povinnosti, uvede příklady základních lidských práv - vyjmenuje základní dětská práva a vysvětlí jejich důležitost - vyjmenuje základní dokumenty týkající se lidských práv <p>VO-9-4-10 část: rozpozná protiprávní jednání</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpozná projevy porušování dětských práv, šikany a násilného chování (týrání, sexuálního zneužívání), uvede, jak se zachovat a kam se obrátit s žádostí o pomoc 	<p>ŽIVOT MEZI LIDMI</p> <p>Pravidla pomáhají žít spolu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Člověk je tvor společenský <p>Pravidla pomáhají chránit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidská práva <p>Když se pravidla nerespektují</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šikana • Násilí na dětech – týrání, sexuální zneužívání <p>OSV 7</p> <p>Mezilidské vztahy - lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina (třída), tvorba pravidel třídy</p> <p>VDO 2</p> <p>Občan, občanská společnost a stát - Listina základních práv a svobod</p> <p>MUV 2</p> <p>Lidské vztahy - uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)</p> <p>MUV 5</p> <p>Princip sociálního smíru a solidarity - otázka lidských práv, základní dokumenty</p> <p>RVP</p> <p><i>Zásady lidského soužití – pravidla chování, svoboda a vzájemná závislost</i></p> <p><i>Naše škola-práva a povinnosti žáků, společná pravidla a normy</i></p> <p><i>Vztahy mezi lidmi - mezilidská komunikace, konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské neshovívavosti</i></p> <p><i>Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana, úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech, poškozování lidských práv, šikana, diskriminace</i></p>	<p>OSV 7 VDO 2 MUV 2 MUV 5 Prevence</p>

očekávané výstupy – 6. ročník	učivo – 6. ročník	PT
<p>VO-9-1-02 Rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vyjádří, co pro něj znamená domov - Vysvětlí pojem vlast, vlastenectví - Vysvětlí rozdíl mezi národností a občanstvím, projevy vlastenectví a projevy nacionalismu <p>VO-9-1-08 část: respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní, proč je třeba respektovat jiné národy a národnosti, jejich kulturní zvláštnosti, způsoby chování, zvyky a tradice - Vyjmenuje hlavní národnostní menšiny v ČR <p>VO-9-4-02 část: Uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem obec a vyjmenuje, co jí tvoří - vyjmenuje typy obcí - stručně popíše obecní samosprávu a její činnost (obecní zastupitelstvo, obecní rada, obecní úřad, činnost obecní samosprávy) - vysvětlí pojem kraj, region, vyjmenuje kraje ČR - stručně charakterizuje krajskou samosprávu (krajské město, krajský úřad, hejtman, krajské zastupitelstvo) - uvede, co je typické pro region, ve kterém žije <p>VO-9-1-01 Objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vyjmenuje a popíše státní symboly ČR, uvede, kde jsou umístěny a při jakých příležitostech se používají - Prokáže znalost slov a melodie státní hymny - vyjmenuje, co tvoří stát (znaky státu) - uvede a charakterizuje základní typy a formy státu <p>- Charakterizuje EU (hlavní cíl, sídlo, instituce, měna, symboly EU)</p> <p>- Uvede příklady výhod členství ČR v EU</p>	<p>MÍSTO, KDE ŽIJÍ</p> <p>Domov, vlast</p> <p>RVP</p> <p><i>Naše vlast - pojem vlasti a vlastenectví</i></p> <p>Žili a žijí tu s námi</p> <ul style="list-style-type: none"> • národnost • státní občanství <p>VDO 2</p> <p>Občan, občanská společnost a stát - občan jako odpovědný člen společnosti, práva a povinnosti občana, principy soužití s minoritami</p> <p>RVP</p> <p><i>Právní základy státu – státní občanství ČR</i></p> <p><i>Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi</i></p> <p>Žijí v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> • obec • obecní samospráva <p>Žijí v kraji</p> <ul style="list-style-type: none"> • kraje <p>VDO 3</p> <p>Formy participace občanů v politickém životě - obec jako základní jednotka samosprávy státu</p> <p>RVP</p> <p><i>Naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice</i></p> <p>Státní správa a samospráva – orgány a instituce samosprávy a jejich úkoly</p> <p>Žijí ve státě</p> <ul style="list-style-type: none"> • stát • státní symboly ČR <p>GV 2</p> <p>Objevujeme Evropu a svět - státní symboly</p> <p>RVP</p> <p><i>Naše vlast – státní symboly</i></p> <p><i>Právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu</i></p> <p>Žijí v Evropě a ve světě</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evropská unie <p>GV 2</p> <p>Objevujeme Evropu a svět - evropské symboly, Den Evropy</p> <p>GV 3</p> <p>Jsme Evropané - evropská</p>	<p>VDO 2</p> <p>VDO3</p> <p>GV 2</p> <p>GV 3</p> <p>EV 2</p> <p>EV 3</p> <p>EV 4</p>

očekávané výstupy – 6. ročník	učivo – 6. ročník	PT
<p>VO-9-5-05 část pro výstup: objasní souvislosti globálních a lokálních problémů (pouze lokální problémy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objasní význam třídění odpadů a ekologického chování domácnosti - Uvede příklady lokálních problémů (v obci, regionu) 	<p>integrace, instituce Evropské unie</p> <p>RVP Evropská integrace - podstata, význam, výhody; EU a ČR</p> <p>Žiji na Zemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příroda v ohrožení • Konzumní způsob života • Ekologický způsob života <p>EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí - odpady a hospodaření s odpady, ochrana přírody a kulturních památek</p> <p>EV 4 Vztah člověka k prostředí - náš životní styl</p> <p>RVP Naše obec, region, kraj - ochrana přírodních objektů</p>	

7. ročník

očekávané výstupy - 7. ročník	učivo - 7. ročník	PT
<p>žák:</p> <p><i>VO-9-2-01</i> objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p><i>VO-9-2-02</i> posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje vývojová období lidského života - uvede příklady biologických, psychických a sociálních změn probíhajících v dospívání - vysvětlí, v čem spočívá jedinečnost každého člověka - vysvětlí pojmy vloha, schopnost, dovednost, charakter, uvede příklady 	<p>Já a dospívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • Období lidského života • Dospívání neboli puberta • Člověk jako osobnost <p>OSV 2 Sebepoznání, sebepojetí - moje tělo, moje psychika, co o sobě vím a co ne</p> <p>RVP <i>Podobnost a odlišnost lidí</i> - projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání. Vlastnosti, dovednosti, schopnosti, charakter, vrozené předpoklady, osobní potenciál <i>Vnitřní svět člověka</i> - prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe a druhých</p>	OSV 2
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem společnost, společenská skupina - uvede příklady - rozdělí skupiny podle různých hledisek - vyjmenuje, do kterých společenských skupin patří a jakou roli v nich zastává, jaká práva a povinnosti z těchto rolí pro něj vyplývají - rozlišuje a popíše asertivní, pasivní a agresivní jednání podle projevů - posoudí adekvátnost chování v určité situaci a navrhne lepší způsob řešení <p>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</p> <p>VO-9-1-08 objasní potřeby tolerance ve společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí, co je tolerance - uvede příklad tolerantního chování - popíše vhodný postup při řešení názorového střetu, použije na konkrétním příkladu 	<p>Žijeme ve společnosti lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Život ve společnosti • Společenské skupiny • Řešení názorového střetu <p>OSV 7 Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy</p> <p>OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích</p> <p>RVP <i>Vztahy mezi lidmi</i> - osobní, neosobní vztahy, konflikty v mezilidských vztazích</p>	OSV 7 OSV10
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí důležitost vzdělání pro život - stručně charakterizuje povinnou školní docházku - vysvětlí důležitost školního řádu a dodržování pravidel slušného chování ve škole i mimo ni 	<p>Ve školních lavicích</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povinná školní docházka • Život ve škole – pravidla, školní řád, práva a povinnosti žáků, učitelů <p>OSV 6 Poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině, třídě</p> <p>OSV 7 Mezilidské vztahy – vztahy a naše skupina, třída</p> <p>VDO 1 Občanská společnost a škola – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole, demokratické principy a hodnoty v každodenním životě školy, žákovská samospráva</p> <p>RVP <i>Naše škola</i> - život ve škole, vklad vzdělání pro život, význam a činnost žákovské samosprávy, práva a povinnosti žáků, společná pravidla a normy</p>	OSV 6 OSV 7 VDO 1
<p>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvede, k čemu slouží komunikace - vyjmenuje a charakterizuje druhy 	<p>Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> • Způsoby komunikace • Asertivita a agresivita <p>OSV 8</p>	OSV 8

očekávané výstupy - 7. ročník	učivo - 7. ročník	PT
<p>komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvede a předvede příklady v konkrétní modelové situaci - vyjmenuje vlastnosti dobré komunikace - rozlišuje a popíše asertivní, pasivní a agresivní jednání podle projevů 	<p>Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, předmětů a prostředí, skutků RVP <i>Vztahy mezi lidmi - mezilidská komunikace</i></p>	PT
<p>VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí rozdíl mezi etickou a právní normou, uvede příklad - vyjmenuje základní společenská pravidla, uvede příklady a posoudí jejich přínos pro soužití lidí - uvede příklady důsledků porušování pravidel a norem <p>vysvětlí důležitost respektování základních právních norem našeho státu, dodržování právních ustanovení</p>	<p>Pravidla chování</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smysl pravidel • Právní normy (zákony) • Morální pravidla • Společenská pravidla • Důsledky porušování pravidel a norem <p>OSV 11 Hodnoty postoje, praktická etika – analýza vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí, dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne RVP <i>Protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání.</i> <i>Právní řád ČR - právní norma, předpis</i></p>	OSV11
<p>VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</p> <p>VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozliší a porovná složky státní moci a vysvětlí, jaké úkoly plní jejich orgány a instituce, uvede příklady - vyjmenuje orgány zákonodárné moci a popíše jejich činnost - vyjmenuje orgány výkonné moci a popíše jejich činnost - vyjmenuje orgány soudní moci a popíše jejich činnost 	<p>Česká republika – stát, ve kterém žijí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Česká republika – demokratický stát <p>VDO 2 Občan, občanská společnost a stát - základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diference, různorodost) VDO 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – principy demokracie</p> <p>RVP <i>Právní základy státu - složky státní moci, jejich orgány a instituce</i> <i>Principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu</i> <i>Státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a jejich úkoly</i></p>	VDO 2 VDO 4
<p>VO-9-1-09 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje národnostní menšiny žijící v ČR - rozpozná netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a vyjádří svůj postoj k projevům lidské nesnášenlivosti - uvede příklady projevů lidské nesnášenlivosti, posoudí negativní důsledky takového chování 	<p>Žijí s námi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Národnostní menšiny • Rasová nesnášenlivost <p>VDO 2 Občan, občanská společnost a stát - principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění, zdroje konfliktu) MUV 1 Kulturní diference - respektování zvláštností různých etnik, zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy MUV 3 Etnický původ - rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí ale i jejich vzájemná rovnost, postavení národnostních menšin, základní informace o různých etických skupinách žijících v české společnosti MUV 5 Princip sociálního smíru a solidarity - odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám, nekonfliktní</p>	OSV 7 VDO2 MUV1 MUV3 MUV5 Prev

očekávané výstupy - 7. ročník	učivo - 7. ročník	PT
	<p>život v multikulturní společnosti</p> <p>OSV 7</p> <p>Mezilidské vztahy - empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc</p> <p>RVP</p> <p><i>Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost</i></p> <p><i>Vztahy mezi lidmi – konflikty v mezilidských vztazích a problémy lidské nesnášlivosti</i></p>	

očekávané výstupy - 7. ročník	učivo - 7. ročník	PT
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem vlastenectví - prezentuje informace o vybrané osobnosti, vynálezu ..., které naši vlast proslavili 	Vlastenectví <ul style="list-style-type: none"> • Co je vlastenectví • Slavné osobnosti, vynálezy, výrobky RVP <i>Naše vlast – co nás proslavilo, významné osobnosti</i>	PT
<p>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem základní lidská práva, uvede příklady (právo na život, osobní svobodu, vlastnictví majetku ad.) - vyjmenuje základní mezinárodní dokumenty týkající se problematiky lidských práv - posoudí význam ochrany lidských práv a svobod pro konkrétního člověka, pro celou společnost - vysvětlí nutnost existence práv, řádu, norem - vyjmenuje práva a povinnosti dítěte – škola, domov, společnost, své návrhy řešení porovná s ostatními - uvede důsledky jejich porušování (postihy) <p>uvede instituce zabývající se ochranou lidských práv</p>	O lidských právech <ul style="list-style-type: none"> • Základní lidská práva • Všeobecná deklarace lidských práv • Listina základních práv a svobod v České republice • Zvláštní (specifická) lidská práva • Právo znamená i povinnost • Porušování lidských práv • Kde se můžeme domáhat lidských práv • Postihy za porušování lidských práv MUV 3 Etnický původ - projevy rasové nesnášenlivosti MUV 5 Princip sociálního smíru a solidarity - otázka lidských práv, základní dokumenty VDO 2 Občan, občanská společnost a stát - Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana RVP <i>Lidská práva - základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana, úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech, poškozování lidských práv</i>	MUV3 MUV5 VDO2
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem kultura, uvede příklady hmotné a duchovní kultury - vyjmenuje příklady kulturních institucí a popíše jejich činnost <p>VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <ul style="list-style-type: none"> - porovná různé podoby a projevy kultury (odívání, bydlení, cestování, chování) vysvětlí důležitost tolerance ke kulturním rozdílům, odlišným projevům kultury a kulturních zvláštností příslušníků odlišných sociokulturních skupin - vyjmenuje základní pravidla a zásady slušného chování - vysvětlí jejich důležitost pro harmonické soužití lidí <p>VO-9-1-05 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejném mínění a chování lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje hromadné sdělovací prostředky, uvede jejich klady, zápory (získávání informací, reklama, manipulace, sociální sítě, apod.) - posoudí vliv masmédií na utváření masové kultury, na veřejné mínění a chování lidí (reklama), svůj názor prezentuje - uvede příklady památek ČR, které jsou zapsány v seznamu UNESCO - vyjmenuje, co tvoří kulturní bohatství ČR (dělení) - uvede příklady včetně základních informací o 	Kultura a umění <ul style="list-style-type: none"> • Kultura • Kulturní rozmanitost světa • Umění Kultura v našem životě <ul style="list-style-type: none"> • Společenská a kulturní zařízení • Jak se neztrapnit při kulturních událostech • Masová kultura • Masmédia Kulturní bohatství <ul style="list-style-type: none"> • Kulturní bohatství MUV 1 Kulturní diference – poznávání vlastního kulturního zakotvení MUV 2 Lidské vztahy – vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování), uplatňování principu slušného chování (základní morální normy) OSV 11 Hodnoty, postoje, praktická etika – analýza vlastních postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí MED 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - kritický přístup k reklamě, chápání podstaty mediálního sdělení, vyhledávání a třídění informací RVP <i>Kulturní život - kulturní instituce, masová kultura, prostředky masové komunikace</i> <i>Naše obec, region, kraj - kulturní památky a jejich ochrana</i> <i>Naše vlast - zajímavá a památná místa</i>	MUV1 MED1 OSV11

očekávané výstupy - 7. ročník	učivo - 7. ročník	PT
<p>nich (projekt)</p> <p>VO-9-5-05 <i>objasní souvislosti globálních a lokálních problémů</i> - uvede příklady problémů na lokální a globální úrovni, objasní souvislosti těchto problémů - posoudí a uvede, do jaké míry a jakými způsoby může on sám pomoci při řešení těchto problémů (na lokální úrovni)</p> <p>VO-9-5-04 <i>uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky</i> - uvede příklady globálních problémů současnosti a jejich možné důsledky</p>	<p>Problémy „modré planety“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Globální ekologické problémy • Globální společenské problémy • Cesty k nápravě <p>EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí - ochrana přírody a kulturních památek (význam)</p> <p>EV 4 Vztah člověka k prostředí – příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci. Aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodnění a prezentace)</p> <p>RVP Globalizace – projevy, významné globální projevy</p>	<p>EV3 EV4</p>
<p>VO-9-3-01 <i>rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</i> - vysvětlí pojmy majetek, vlastnictví, uvede jejich příklady, druhy a způsoby jejich ochrany</p> <p>VO-9-4-06 <i>objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví</i> - popíše způsoby vzniku a zániku vlastnictví</p> <p>VO-9-3-02 <i>sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti</i> - sestaví svůj osobní rozpočet, porovná výši výdajů a nákladů, nastíní možná řešení pro zlepšení stavu, uvede zásady hospodárnosti - objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti - rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje - vyjmenuje formy placení</p>	<p>Vlastnictví a majetek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlastnictví • Majetek • Zdraví <p>Peníze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formy placení • Hospodaření s penězi <p>Rozpočet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co je rozpočet? • Druhy rozpočtu <p>FG Vlastnictví, majetek, peníze, rozpočet</p> <p>RVP Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví, hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana, hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví Hospodaření – rozpočet domácnosti Peníze – formy placení</p>	<p>FG</p>

8. ročník

očekávané výstupy – 8. ročník	učivo – 8. ročník	PT
<p>VO-9-2-02 část: objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p> <p>VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p> <ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí pojem osobnost, v čem spočívá jedinečnost každého člověka – vyjmenuje své kladné a záporné vlastnosti, uvede příklady projevů těchto vlastností u sebe, u ostatních – sestaví hierarchii hodnot, svůj výběr zdůvodní, porovná s ostatními – uvede, co očekává od života a budoucnosti, na základě toho stanoví své osobní cíle a nastíní postupné kroky k jejich dosažení – vysvětlí pojmy sebepojetí, sebepoznávání, sebehodnocení, seberealizace – vysvětlí důležitost zdravého sebepojetí pro další rozvoj osobnosti – vyjmenuje typy temperamentu – jednoduše charakterizuje jednotlivé typy temperamentu – uvede, který typ temperamentu u něj převažuje, stručně tento typ charakterizuje – vysvětlí pojem charakter, a čím je ovlivňován, jak se charakter projevuje v jednání člověka – diskutuje o problematice charakterního a bezcharakterního jednání – vysvětlí pojem motiv, potřeba, hierarchie potřeb, hodnota, postoj – rozlišuje vyšší a nižší potřeby, vyjmenuje příklady těchto potřeb – vysvětlí, čím jsou pro člověka prospěšné zájmy, záliby – vysvětlí pojmy schopnost, dovednost, uvede konkrétní příklady – posoudí, které dovednosti jsou důležité pro povolání, které v budoucnu chce vykonávat – charakterizuje vybrané 	<p>ČLOVĚK JAKO OSOBNOST</p> <p>Osobnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duševní vlastnosti osobnosti • Potřeby, zájmy, hodnoty • Jak se vidím já • Jak mě vidí ostatní <p>Psychické procesy a stavy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vnímání • Poznávání • Myšlení • Paměť • Pozornost • Učení • City (emoce) <p>RVP</p> <p>Vnitřní svět člověka – vnímání, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí</p> <p>Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji</p> <p>OSV1 Rozvoj schopností a poznávání</p> <p>OSV2 Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah k sobě samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí</p> <p>OSV3 Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání; organizace volného času, plánování studia a učení; stanovování osobních silů a jejich dosahování</p> <p>OSV5 Kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity</p> <p>OSV6 Poznávání lidí – rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí</p> <p>OSV9 Kooperace a kompetice – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny)</p> <p>OSV11 Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.</p>	<p>VP</p> <p>OSV1</p> <p>OSV2</p> <p>OSV3</p> <p>OSV5</p> <p>OSV6</p> <p>OSV9</p> <p>OSV11</p>

očekávané výstupy – 8. ročník	učivo – 8. ročník	PT
<p>psychické procesy a stavy (vnímání, myšlení, paměť, učení, pozornost)</p> <p>– vysvětlí pojem zdraví jako jednotu tělesné, duševní a sociální pohody</p>		
<p>VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>– v modelové konfliktní situaci uvede a zdůvodní vhodné způsoby chování k druhým lidem</p> <p>– vyjmenuje a charakterizuje styly řešení konfliktu, uvede výhody a nevýhody jednotlivých způsobů řešení konfliktu</p> <p>– vysvětlí pojem stres, rozlišuje vnější a vnitřní stresory</p> <p>– vyjmenuje možnosti prevence a zvládnání stresu</p> <p>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</p> <p>– rozlišuje asertivní, pasivní a agresivní jednání podle projevů</p> <p>– rozpozná nevýhody agresivního a pasivního jednání</p>	<p>ČLOVĚK MEZI LIDMI</p> <p>Lidská setkání</p> <ul style="list-style-type: none"> • Společenská skupina • Všichni jsme lidé, ale jsme různí <p>Vztahy mezi lidmi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mezilidské vztahy • Autorita • Solidarita • Altruismus a egoismus <p>Chování v konfliktních situacích</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konflikt • Styly řešení konfliktu • Stres <p>RVP</p> <p>Lidská setkání – rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti</p> <p>OSV4 Psychohygiena</p> <p>OSV7 Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy</p> <p>OSV8 Komunikace – cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro verbální i neverbální sdělování; komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace</p> <p>OSV10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí</p> <p>OSV11 Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.</p> <p>MUV2 Lidské vztahy – lidská solidarita; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost</p>	<p>OSV4</p> <p>OSV7</p> <p>OSV8</p> <p>OSV10</p> <p>OSV11</p> <p>MUV2</p> <p>Lidská solidarita</p>

očekávané výstupy – 8. ročník	učivo – 8. ročník	PT
<p>VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p> <p>VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</p> <p>- vysvětlí pojem demokracie - rozliší a popíše dva základní volební systémy – většinový volební systém a poměrný volební systém - rozliší a vysvětlí parlamentní volby, obecní a krajské volby, volbu prezidenta, volby do EP - definuje aktivní a pasivní volební právo - popíše volební právo v ČR – všeobecné, přímé, rovné, tajné - vyjmenuje názvy některých politických stran a hnutí v ČR a popíše jejich význam pro fungování demokratického státu - vysvětlí pojem občanství, způsoby nabytí a zániku</p> <p>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí</p> <p>- vysvětlí důležitost respektování základních právních norem našeho státu, dodržování právních ustanovení na něj se vztahujících - uvede důsledky jejich porušování - definuje pojem morálka, právo - vysvětlí rozdíl mezi právními a morálními normami - vysvětlí pojem právní vztah, právní řád, právní odpovědnost - důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající - styk s úřady - vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů</p> <p>VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>- v konkrétním případě rozpozná protiprávní jednání - vyjmenuje druhy a postihy protiprávního jednání - rozliší přestupek a trestný čin,</p>	<p>ČLOVĚK VE STÁTĚ</p> <p>Stát – jeho funkce a typy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkce státu • Typy států • Státy podle formy vlády (stát. zřízení) • Státy podle způsobu vlády • Státy podle správního uspořádání <p>O demokracii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co je demokracie • Demokratické volby v České republice • Politické strany <p>Já – občan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsme občané <p>Ústava České republiky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkce Ústavy • Co je Ústava České republiky • Co obsahuje Ústava České republiky • Složky státní moci <p>Právní řád České republiky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Právo a morálka • Právní vztahy a právní normy • Právní řád • Právní odpovědnost • Orgány právní ochrany • Přestupek a trestný čin • Kriminalita • Nejčastější případy kriminality dětí a mladistvých <p>RVP</p> <p>Zásady lidského soužití – morálka a mravnost Právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; Ústava ČR Principy demokracie – politický pluralismus; význam a formy voleb do zastupitelstev Právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; publikování právních předpisů Protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví Právo v každodenním životě – důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající</p> <p>VDO2 Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti), úloha občana v demokratické společnosti VDO3 Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika; společenské organizace a hnutí VDO4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; základní kategorie fungování demokracie; význam ústavy jako základního zákona země MUV5 Otázka lidských práv, základní dokumenty GV3 Jsme Evropané – Evropský parlament MUV2 Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a</p>	<p>VDO2 Občan jako odpovědný člen společnosti VDO3 Formy participace občanů v politickém životě VDO4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování MUV5 Otázka lidských práv, základní dokumenty GV3 Evropský parlament MUV2 Normy FG</p>

očekávané výstupy – 8. ročník	učivo – 8. ročník	PT
<p>uvede příklady přestupku a trestného činu</p> <p>VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem kriminalita - rozlišuje dětskou kriminalitu od kriminality mladistvých a dospělých - uvede nejčastější případy kriminality dětí a mladistvých 	<p>podílet se na spolupráci FG</p>	

9. ročník

očekávané výstupy – 9. ročník	učivo – 9. ročník	PT
<p>Žák: VO-9-4-05 část: přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele – základní práva spotřebitele – styk s úřady</p> <p>VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání – uvede příklady korupce, korupčního jednání a posoudí společenskou nebezpečnost takového jednání</p>	<p>Právní řád České republiky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Právní odpovědi • Orgány právní ochrany • Přestupek a trestný čin • Korupce <p>RVP Protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce Právo v každodenním životě – základní práva spotřebitele; styk s úřady</p> <p>VDO3 Formy participace občanů v politickém životě – demokratické volby a politika OSV11 Hodnoty, postoje, praktická etika – dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne</p>	<p>VP VDO3 OSV11</p>
<p>VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků-ze státního rozpočtu – vysvětlí pojmy státní rozpočet, daňový systém a význam daní – popíše, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje – uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané.</p> <p>VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení – na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení – uvede příklady debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení.</p> <p>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít – vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí – vysvětlí význam úroku placeného a přijatého – uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít.</p> <p>VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu – uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu.</p> <p>VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu; objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p>	<p>FINANČNÍ GRAMOTNOST</p> <p>Peníze Hospodaření domácnosti Trh výrobků a služeb Úspory, úvěry, úroky</p> <p>NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ</p> <p>Úvod do národního hospodářství Struktura národního hospodářství Ukazatelé národního hospodářství Hospodářská politika státu Státní rozpočet</p> <p>RVP Majetek, vlastnictví – typy rozpočtu Peníze – formy placení Hospodaření – úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní Banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků Principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu</p>	<p>FG</p>

očekávané výstupy – 9. ročník	učivo – 9. ročník	PT
<ul style="list-style-type: none"> - na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH a objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny - popíše vliv inflace na hodnotu peněz. <p>VO-9-4-07 <i>uveďte příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci</i></p>		
<p>VO-9-5-01 <i>popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uveďte příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - prokáže znalost základních poznatků o EU, uveďte příklady výhod, které vyplývají z členství v EU - uveďte práva občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování - vyjmenuje a stručně charakterizuje instituce EU 	<p>Evropská integrace Evropská unie</p> <p>RVP Evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR</p> <p>GV2 Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa GV3 Jsme Evropané – klíčové mezníky evropské historie, čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; mezinárodní organizace EV4 Vztah člověka k prostředí – nerovnoměrnost života na Zemi MUV4 Multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti</p>	<p>GV2 Objevujeme Evropu a svět GV3 Jsem Evropan EV4 Globalizace MUV4 Multikulturalita</p>